

HEDEHUMLE

BOMBUS JONELLEUS (KIRBY 1802)

AF LISE HANSTED

Danmarks Biavlerforening

lh@biavl.dk

Hedehumle er kategoriseret som livskraftig i Rødlisten. Den er almindelig flere steder i Jylland, især på heder, mens den mangler andre steder i landet. Det gælder Lolland, Falster, Møn, Nord-Vestsjælland og Bornholm, hvor den aldrig er blevet registreret, samt for Nord-Østsjælland, hvor den ikke er registreret efter 1975. Den findes især på heder, hvor den foretrækker våde områder med klokkel yng, på overdrev samt i kystområder.

Dronninger af hedehumle kommer frem fra starten af april.

Hedehumle bygger rede både over og under jorden i gamle fugle- og egnreder samt i musere der. Der kan være mellem 50 og 120 individer i en familie. Den har en kort kolonicyklus med nogle få kuld arbejdere, inden den skifter til at producere nye hanner og dronninger. De første arbejdere kan ses fra sidst i april og de nye hanner og dronninger fra midt i juni. Hannerne patruljerer efter hunner i trætoppene, hvor de har duftmærket grene, som de flyver imellem. Arten kan i nogle tilfælde have to generationer på et år.

Med en tungelængde på kun 6,4 mm har hedehumle en af de korteste tunger blandt humlebieerne. De enkelte arbejdere udviser en

Dronning af hedehumle (*Bombus jonellus*) i pil. Foto Yoko Dupont.

.....
høj grad af blomsterkonstans, men som art er hedehumle generalist. Den foretrækker arter tilhørende lyngfamilien, f.eks. klokkel yng, og ærteblomstfamilien, f.eks. rundbælg.

Hedehumle er en lille humlebi. Dronningerne er 15-17 mm lange med et vingefang på 27-32 mm. Hannerne er 12-14 mm lange med et vingefang på 24-27 mm og arbejderne er 10-14 mm lange. Alle køn har et gult bånd forrest og ba-

gest på forkroppen samt forrest på bagkroppen. Halen er hvid. Hårene på kurven er blege eller rødlige. Hannerne har gule hår i ansigtet.

I det 9.-10. århundrede kom hedehumle til Island sammen med vikingerne. Den havde øen for sig selv, indtil 1950'erne, hvor der kom flere humlebiarter til. De blev først en trussel for hedehumle, da lys jordhumle (*B. lucorum*) gjorde sit indtog. Den blev første gang fundet i Island i 1979, og siden da er det gået tilbage for hedehumle pga. konkurrence mellem de to arter. Faktorer der bevirker denne konkurrence, er et mere intensivt landbrug, spredning af alaska-lupin samt sandsynligvis klimaforandringer. Lys jordhumle samler store mængder nektar fra alaska-lupin, og planten skygger for fremkomsten af fødeplanter, som er vigtige for hedehumle. I Danmark er bestanden af begge arter stabile, og de to arter lever side om side.

Hedehumle parasiteres af skovsnyltehumle (*B. sylvestris*).

Litteratur

Du finder en oversigt over anvendt litteratur på www.biavl.dk/medlemmer/enlige-bier-humlebier

Se flere billeder på

<https://www.flickr.com/photos/63075200@N07/sets/72157631514482028/>

